

Ενότητα 5η Ομόηχα και παρώνυμα

Ομόηχα ή ομώνυμα είναι οι λέξεις που **προφέρονται όμοια**, έχουν όμως **διαφορετική σημασία**: π.χ. κλίμα - κλήμα.

Συνήθως οι ομώνυμες λέξεις έχουν **διαφορετική ορθογραφία**.

Μερικές από τις συχνότερες **ομόηχες λέξεις** είναι:

δανεικός (< δανείζω)	δανικός (από τη Δανία)
διάλειμμα (διακοπή)	διάλυμα (< διαλύω)
έκκληση (~ σε βοήθεια)	έκλυση (~ θερμότητας)
εξάρτηση (< εξαρτώμαι)	εξάρτυση (~ του στρατιώτη)
εφορία (οικονομική υπηρεσία)	ευφορία (α) πλούσια παραγωγή, β) ευεξία)
κλίμα (ενός τόπου)	κλήμα (το αμπέλι)
κλείνω (την πόρτα)	κλίνω (ένα ρήμα)
κόμμα (το σημείο στίξης)	κώμα (λήθαργος)
κριτικός (αυτός που ασκεί κριτική)	κρητικός (από την Κρήτη)
λίρα (το νόμισμα)	λύρα (το μουσικό όργανο)
λιμός (πείνα)	λοιμός (επιδημική νόσος)
λυτός (αυτός που έχει λυθεί)	λιτός (αυτός που αρκείται σε λίγα)
όρος (συμφωνία)	όρος (βουνό)
σήκω (ρήμα)	σύκο (το φρούτο)
σατιρικός (αυτός που σατιρίζει)	σατυρικός (ο σχετικός με το σάτυρο)
σκηνή (η)	σκοινί (το)
σωρός (ο) (στοίβα από πράγματα)	σορός (η) (το νεκρό σώμα)
τοίχος (ο)	τείχος (το)
ύλη (το υλικό)	ίλη (μονάδα τεθωρακισμένων)
φύλλο (δέντρου)	φύλο (αρσενικό ή θηλυκό)
χήρος (αυτός που έχασε τη γυναίκα του)	χοίρος (το γουρούνι)
ψηλός (αυτός που έχει ύψος)	ψιλός (λεπτός)

Παρώνυμα

Παρώνυμα ή παρώνυμες λέξεις ονομάζονται **οι λέξεις που έχουν περίπου όμοια προφορά**, ενώ συχνά δεν έχουν καμιά νοηματική σχέση μεταξύ τους. Ακριβώς όμως επειδή μοιάζουν στην προφορά, μερικοί δεν τις ξεχωρίζουν και τις μπερδεύουν, ιδίως στον προφορικό λόγο: π.χ. πρότυπο - πρωτότυπο, σφήκα - σφίγγα. Τα παρώνυμα που διαφοροποιούνται στον τονισμό χαρακτηρίζονται ως **τονικά παρώνυμα**: π.χ. νόμος - νομός. Μερικά τονικά παρώνυμα διαφέρουν και στην ορθογραφία: π.χ. παίρνω - περνώ.

Παραδείγματα παρωνύμων:

αμαρτωλός (αυτός που έχει αμαρτίες)	αρματολός (αυτός που κρατά άρματα)
αμείλικτος (σκληρός)	αμίλητος (που δε μιλά)
αμυγδαλιές (το δέντρο)	αμυγδαλές (ο αδέννας)
άπληστος (αχόρταγος)	άπλυτος (αυτός που δεν έχει πλυθεί)
αχόρταγος (λαίμαργος)	αχόρταστος (αυτός που δε χόρτασε ακόμη)
γένεση (δημιουργία)	γέννηση (ο τοκετός)
γέρνω	γερνώ
γέρος (ηλικιωμένος)	γερός (δυνατός)
εκατόμβη (πολλά θύματα)	κατακόμβη (υπόγειο νεκροταφείο)
έκθλιψη (στη γραμματική)	έκλειψη (~ ηλίου)
ημιτόνιο (στη μουσική)	ημίτονο (στα μαθηματικά)
ηπειρωτικός (αυτός που ανήκει σε ήπειρο)	ηπειρώτικος (από την Ήπειρο)
ήμερος	ήρεμος
θόλος	θολός

καλόβουλος (βολεύεται εύκολα)
 κάμαρα (το δωμάτιο)
 νόμος
 οδύνη (ψυχικός πόνος)
 παίρνω (κάτι)
 πρότυπο (υπόδειγμα)
 σήραγγα (το τούνελ)
 στερώ (παίρνω κάτι που ανήκει σε άλλον)
 σχολείο
 σφήκα (το έντομο)
 τεχνικός (σε σχέση με μια τέχνη)

καλόβουλος (θέλει το καλό)
 καμάρα (η θολωτή κατασκευή)
 νομός
 ωδίνες (οι πόνοι της γέννας)
 περνώ (το δρόμο)
 πρωτότυπο (όχι αντίγραφο)
 σύριγγα (το όργανο για την ένεση)
 υστερώ (μένω πίσω)
 σχόλιο
 σφίγγα (μυθολογικό τέρας)
 ο τεχνητός (αυτός που δεν είναι φυσικός)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να σχηματίσετε μικρές φράσεις με τα ακόλουθα παρώνυμα, έτσι ώστε να φανεί η διαφορετική σημασία κάθε λέξης:

1.	αιρετός	-	αιρετικός	
2.	απορία	-	απόρροια	
3.	τεχνητός	-	τεχνικός	
4.	πρότυπο	-	πρωτότυπο	

2α. Να γράψετε στη στήλη Β τα ομόηχα της στήλης Α. Στη συνέχεια να φτιάξετε προτάσεις με τις λέξεις των δύο στηλών ώστε να φανεί η διαφορά στη σημασία τους.

A	B
χοίρος	χήρος
ρήμα	.....
λύρα	.....
διάλειμμα	.....
κλήση	.....
νίκη	.....
κλείνω	.....

β. Προτάσεις

- α. ....
- β. ....
- α. ....
- β. ....
- α. ....
- β. ....
- α. ....
- β. ....

5. α. ....
 β. ....
 6. α. ....
 β. ....
 7. α. ....
 β. ....

3. Να βρείτε **τα ομόηχα** των παρακάτω λέξεων και να επισημάνετε τη διαφορά στη σημασία τους.

- π.χ. κενός - καινός → κενός=άδειος / καινός=καινούργιος
 α. λυτός - ..... → .....
 β. λιμός - ..... → .....
 γ. πιο - ..... → .....
 δ. τοίχος - ..... → .....
 ε. πάλι - ..... → .....

4. Να γράψετε **τα τονικά παρώνυμα** των παρακάτω λέξεων.

A	B
σχόλιο	σχολείο
φορά	.....
θόλος	.....
νόμος	.....
ράφι	.....
χώρος	.....
όμως	.....